

Ziek, zwak en misselijk...

FOKKE & SUKKE
BELLEN DE SCHOOL

JA, SORRY DAT WE NIET
BIJ HET EXAMEN KUNNEN
ZIJN, MAAR WE ZITTEN IN
"EH, EH..."

...-IERLAND!!!

Casus Thom

Thom is 12 jaar, zit in klas 1 vmbo. Hij wordt regelmatig ziek gemeld door zijn moeder.

De verzuimuren lopen op en de mentor maakt zich zorgen over de lessen die hij mist. De mentor informeert bij de ouders naar de aard van de ziekte. Moeder geeft aan dat Thom al sinds de basisschool last heeft van heftige buikpijn. Hiervoor is hij onderzocht in het ziekenhuis. De arts heeft geconstateerd dat het een chronisch darmprobleem is. Volgens moeder moet school accepteren dat Thom een aantal dagen per maand niet komt en eerder naar huis gaat. Hij kan ook niet mee op schoolreis.....

Feiten t.a.v. schoolweigering /schoolfobie

- Wat is schoolweigering?
- Wanneer is verzuim problematisch?
- Hoe vaak komt het voor?
- Hoe herken je het?

DSMIV

- *In de fase van ontwikkeling ongepaste en overmatige angst over separatie van huis of mensen waarmee een sterke binding bestaat. Dit blijkt uit drie of meer van de volgende criteria:*
- **herhaalde overmatige spanning** bij (anticipatie van) verlaten van huis of mensen waarmee een sterke binding bestaat.
- *aanhoudende en **overmatige zorg** over het verliezen van mensen waarmee een sterke binding bestaat of zorgen over hun welzijn.*
- *aanhoudende en overmatige zorg dat een **onverwachte gebeurtenis** tot separatie leidt (bijvoorbeeld verdwalen of gekidnapt worden).*
- *aanhoudende terughoudendheid of **weigering om naar school** of ergens anders heen te gaan uit angst voor **separatie**.*
- *aanhoudende en **overmatige angst** of terughoudendheid om alleen te zijn of belangrijke mensen te thuis missen of belangrijke volwassenen op andere plaatsen.*
- *aanhoudende terughoudendheid of weigering om te gaan slapen zonder een belangrijk persoon in de buurt of om uit logeren te gaan.*
- *herhaalde **nachtmerries** over vormen van separatie.*
- *herhaalde fysiologische klachten (bijvoorbeeld hoofd- en maagpijn, misselijkheid, braken) als een belangrijke persoon weggaat of als dit wordt verwacht.*
- *De duur van de stoornis is **minimaal vier weken**.*
- *De stoornis treedt op voor het achttiende levensjaar.*
- *De stoornis veroorzaakt klinisch duidelijk lijden in de sociale omgang, op school of op andere belangrijke terreinen.*
- *De stoornis treedt niet uitsluitend op als onderdeel van een [pervasieve ontwikkelingsstoornis](#), [schizofrenie](#) of een andere psychische aandoening en kan bij adolescenten en volwassenen niet beter worden verklaard door een [paniekstoornis](#) met [agorafobie](#).*

Hoe ontstaat schoolweigering?

- Leerling gerelateerde factoren
- Gezins gerelateerde factoren
- Schoolrisico factoren

Wat zit er achter het ziekteverzuim?

Jaap

- 12 jarige jongen, rustige jongen die vanuit het SBO instroomt in het vmbo.
- Jaap heeft PDD-NOS.
- Ligt goed in de groep, heeft vrienden.
- Desondanks wordt hij vaak ziek gemeld.
- Ouders gescheiden. Woont samen met gehandicapte moeder. Jaap is de hulp en toeverlaat van moeder.
- Verzuimt steeds vaker, blijft in bed liggen, raakt depressief.
- Jaap is niet meer op school gekomen. Na lange tijd en veel externe inzet van gezinsbegeleider en psycholoog gaat Jaap na een jaar thuisgezeten te hebben, naar een vorm van dagbesteding.

Hans

- 15-jarige jongen, woont bij moeder. Heeft voorheen bij vader gewoond, nu geen contact meer met vader.
- Klas 3 vmbo ingestroomd vanuit OPDC
- Ook op het OPDC was Lars vaak afwezig. Oorzaak niet bekend.
- Chronisch moe en veel hoofdpijn – heel veel schoolverzuim.
- Vooral moeder is overtuigd van een medisch-probleem (ziekte van Lyme).
- Neuroloog verwijst na intensief onderzoek naar revalidatie.

Vervolg Hans....

- Intensief revalidatietraject met psycholoog en fysiotherapeut.
- Gezinsbegeleider wordt in gezet om moeder te ondersteunen bij de omgang met Hans.
- Contact tussen vader en Hans wordt opgebouwd.

Peter

- 14-jarige jongen, woont bij moeder en broer.
- Maakt overgang van SBO naar VO-VMBO.
- Door hypermobiliteit (arm uit de kom), blijft Peter thuis
- Moeder zit in de ziektewet en heeft de tijd om Peter thuis te helpen bij het schoolwerk.
- Het valt de mentor op dat moeder alles voor Peter regelt.
- Na onderzoek in ZH > advies van artsen om naar school te gaan.

Vervolg Peter.....

- Begeleider voor Peter en moeder wordt ingezet. Moeder leert minder beschermend te zijn naar Peter toe.
- Moeder vindt een baan...
- Peter ziet dat zijn moeder zichzelf redt en bouwt schoolgang op.

Cas

- Afwachtende, rustige 13 jarige jongen die met zijn moeder, vriend van moeder en drie zusjes samen woont.
- Verzuimt erg veel, slechte cijfers, overstap naar lager niveau. Verzuim blijft.
- Zusje vraagt veel zorg van moeder.
- Cas maakt zich veel zorgen om moeder. Als vriend van moeder vertrekt is hij de “man”. Verzuimt nog meer.

Wanneer gaat Cas weer naar school?

- SMW en gezinsbegeleiding wordt ingezet voor moeder. Moeder staat er niet meer alleen voor.
- Cas gaat naar een KOPP-groep.

Schoolfobie / schoolweigering

Contextueel gezien

- leerlingen zijn loyaal naar hun ouders.
- Verstoring in de balans van geven en nemen.
- Ouder(s) en leerling staan in de dynamische driehoek te dicht bij elkaar.
- Door loyaliteit kan het kind destructief gedrag laten zien.

Wat te doen bij langdurig of frequent ziekteverzuim?

- Signaleer verzuim vroegtijdig
- Laat zien wat als afwijkend (= omvang of frequentie van het ziekteverzuim) wordt beschouwd. (verzuimprotocol)
- Ga samen met ouders na wat er onder het verzuim ligt
- Betrek schoolarts er bij. (Eventueel leerplicht)
- Brede ondersteuning is nodig: school /thuis/leerling
- Zoek samen naar externe hulpverlening
- Houd korte lijnen met alle betrokkenen.
- Licht docenten in> geef handelingsadviezen

Tips:

Tips voor mentor en docenten:

- Toon belangstelling en geef complimenten als een leerling ondanks klachten de les volgt. (Geef erkenning)
- Neem een OEN-houding aan: Wees Open, Eerlijk en Neutraal!
- Laat OMA thuis: Oordeel niet, laat eigen Mening en Aannames achterwege.
- Zorg voor een goede opvang als de leerling er weer is.
- Bied hulp bij het inhalen van gemist werk.

Hoe kunnen we schoolweigering voorkomen?

- Veilig schoolklimaat
- Preventieve ondersteuning bij overgang BS-VO
- Goede en snelle signalering
- Erkenning = “breakfast of champions”!

Checklist

	NEE	SOMS
1. Het bezoeken van school gaat met problemen gepaard, in die zin dat er een aanhoudende tegenzin of weigering is om naar school te gaan.		
2. Bij het vooruitzicht om naar school te gaan ontstaan heftige emotionele onrust en gespannenheid. Deze onrust en gespannenheid verdwijnen geleidelijk als het leerling thuis mag blijven.		
3. Er is sprake van lichamelijke klachten, zoals buikpijn, hoofdpijn en misselijkheid. Deze klachten verminderen als de leerling thuis mag blijven.		
3b. De leerling krijgt op school last van lichamelijke klachten en wil naar huis.		
4. De ouders zijn ervan op de hoogte dat het leerling niet naar school gaat.		
5. De ouders zijn onmachtig om het kind leerling naar school te krijgen of weten niet waar de klachten vandaan komen.		
6. De problemen zijn ontstaan na een vakantie of nadat de leerling een poos ziek thuis is geweest.		
7. De leerling heeft een zeer hechte band met een van de ouders en/of verdraagt het niet of met zeer veel moeite om van deze ouder gescheiden te worden.		
8. De leerling is vaak bezorgd of ongerust dat een van de ouders iets overkomt.		
9. De leerling heeft moeite om naar bed te gaan.		
10. De leerling is in de loop van de tijd somber of gedgeprimeerd geraakt.		
11. De problemen zijn ontstaan na een ingrijpende gebeurtenis in het gezin, de familie of de leefomgeving van het leerling.		
12. In contacten met andere leerlingen is de leerling afwachtend, angstig.		
13. De leerling is niet alleen bang voor school, maar ook voor een heleboel andere zaken.		
14. De leerling wordt gepest op school.		
15. Er is sprake van antisociale gedragsproblemen met kenmerken als liegen, stelen en vandalisme.		
TOTAALSCORE		

Leuker kunnen we
het niet maken,

wel makkelijker...

